

Ünnepi konferenciák Budapesten és Egerben

„Aki a könyveknek szolgál, az a szellemnek szolgál;
aki a szellemnek szolgál, az a világot szolgálja.”

(Widenbruch)

Alapításának hetvenedik évfordulóján, 2005. november 25-én, az Országgyűlés Kongresszusi termében *A könyvtárak és a könyvtárosok jövőképe* címmel ünnepi konferenciát rendezett a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE), melyen az MKE Heves Megyei Szervezete is képviseltette magát.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének őse és jogelődje a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete (MKLE) volt, amely hetven éve, 1935-ben alakult meg. Célja a könyvtárosok és a levéltárosok szakmai és társadalmi érdekeinek védelme, a szakképzés előmozdítása, a könyvtárosok és a levéltárosok közötti kapcsolat biztosítása s a hazai könyvtárosok képviselője volt a Könyvtáros Egyesületek Nemzetközi Szövetségében, az IFLA-ban. Idézte fel megnyitó beszédében az egyesület megalakulásának körülményeit *Bakos Klára*, az MKE jelenlegi elnöke.

Máder Béla, az MKE alelnöke, a szakmai nap levezető elnöke rólunk, könyvtárosokról mint a „digitális forradalom igazi hőseiről” szólt.

M. J. Sjoerd Koopman, az IFLA szakmai tevékenységek koordinátorára gratulált az ünnepi ülés alkalmából, s tolmácsolta az IFLA főtitkárának Hágából érkező üdvözlését.

Haraszti Pálné MKE alelnök, az Országgyűlési Könyvtár Képviselői Kutatószolgálatának vezetője felszólalásában kiemelte az IFLA érdekérvényesítő munkájának fontosságát. (Előadásából idézve téves adat szerepelt decemberi számunk tudósításában a világ könyvtárosainak számáról. [Egymillió helyett egymilliárd.] *Haraszti Pálné és olvasóink elnézését kérjük a figyelmetlenségért.* – A szerk.)

A magyar könyvtárpolitika jövőképe az Európai Unió következő költségvetési ciklusában címmel tartott előadást *Skaliczki Judit* főosztályvezető (Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Főosztály).

Hangsúlyozta, hogy a magyar könyvtárügy büszkén vállalja a múltját, melybe bele tudjuk helyezni a jövőnket. A társadalom fejlesztési irányaihoz kapcsolódva kiemelte a mindenkire való elérés meghatározó jellegét, az esélyteremtés prioritását, a tartalomszolgáltatás, az örökségvédelem szükségességét. A könyvtárpolitikának hozzá kell járulnia az emberi humánus megőrzéséhez. Célként jelölte meg, hogy a magyar állampolgárok az Európai Unió egyenrangú polgáraivá válhassanak.

Bakos Klára, az MKE elnöke, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Könyvtárának főigazgatója *A Magyar Könyvtárosok Egyesületének szerepe a könyvtáriügy jelenének, jövőjének alakításában* című előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy a könyvtárosság egy progresszív szakma. A kontinuitás jegyében vélemény-nyilvánító fórumokat biztosított és biztosít az egyesület. A jövő tervezéséhez nélkülözhetetlen a jelen vizsgálata. Az információ és a tudás társadalmában a könyvtáros feladata az információs társadalom gyepőlőjét megragadva haladni az információs szupersztrádán.

Bartos Éva, az MKE elnökségi tagja, a Könyvtári Intézet igazgatója moderálásával rendkívül sokrétű, érdekes, ún. *panelbeszélgetés* következett, melynek során az adott intézménytípus képviselői a nemzeti könyvtár, a tudományos és szakkönyvtárak, a felsőoktatási könyvtárak és a közművelődési könyvtárak jövőképét fogalmazták meg.

Az ebédszünet alatti *poszter-előadások* között hallhattunk a CERTIDOC-projektről, a programkoordinátor Ágnes Grebot volt. A beszélgetés résztvevői a szomszédos országok magyar könyvtáros szervezeteinek képviselői – Hajnal Jenő, a szerbia-montenegrói KAPOCS csoport koordinátora, Halász Péter, a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, Horváth S. Ilona, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke és Kiss Jenő, a Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke – voltak.

Délután Hegyközi Ilona, a Könyvtári Intézet könyvtárvezetője moderálásával az angol, a cseh, a német, a spanyol és a szlovén könyvtárpolitika aktuális kérdéseit osztották meg velünk a vendégek.

Az *EBLIDA érdekérvényesítő tevékenysége a könyvtárakért az EU-ban* című előadásában az 1992-ben alakult szervezet működését ismertette meg a jelenlevőkkel Vasas Livia, a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára főigazgatója, az MKE és az IKSZ (Informatikai és Könyvtári Szövetség) képviselője az EBLIDA-nál.

Az *Európai Bizottság és az Európai Parlament könyvtárai, az EUROLIB hálózat* volt a témája Zana Gabriellának, az Európai Parlament Könyvtára információs szakértőjének. „Bábel tornyának”, az Európai Parlament Könyvtárának mottója: „Megfelelő információ, megfelelő időben, megfelelő formában”.

Termékeny és hasznos nap volt, sokoldalú, jó konferencia, érvényesült a globalitás – hangzott el Bakos Klára elnöki zárszavában.

Az MKE alapításának évfordulóját megünneplő országos konferenciát követő hétfőn, november 28-án ünnepelte az MKE Heves Megyei Szervezete harmincéves megalakulását. Ezen alkalommal a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Heves Megyei Szervezete a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár olvasótermében *Könyvtároshivatás – szolgálat régen és ma* címmel szakmai napot, ünnepi taggyűlést rendezett, melyre meghívást kaptak Heves megye könyvtárosai. A rendezvényen az elkészült etikai kódexet is megismertették a megjelentekkel.

A konferencia résztvevői közt a megye valamennyi könyvtártípusának képviselői jelen voltak: a közművelődési (megyei, városi, községi), a szakkönyvtári (múzeumi, levéltári, főgyógyhelyi könyvtári), az iskolai (főiskolai, közép- és általános iskolai) könyvtárosok, a leendő könyvtáros nemzedék (főiskolai hallgatók), és ott volt könyvtárunk valamennyi munkatársa.

Engel Tibor, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár igazgatója megnyitó beszédében hivatkozott arra, hogy harminc évvel ezelőtt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete egri vándorgyűlésének témája is a könyvtáros hivatás, a könyvtáros etikai kódex megalkotásának szükségessége volt. S most, harminc év elteltével megfogalmazódott a magyar könyvtárosok etikai kódexe.

Előadónk volt Papp István, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nyugalmazott főigazgató-helyettese, az Etikai Kódexet létrehozó bizottság elnöke és Bartos Éva, a Könyvtári Intézet igazgatója.

Hivatása könyvtáros, a könyvtáros szerepe a társadalomban, könyvtáros hivatás, könyvtáros etika, szakmai etikai kódex, adatvédelem, szerzői jog, szakmai etikai képzés volt a témája a könyvtárosok 2005. évi gödöllői vándorgyűlésének. Az év során már sokat olvashattunk a könyvtárosok „tízparancsolatáról” a szaksajtóban is. Az elkészült, megfogalmazott kódex sorai között olvasni, téziseit, értékeit a mindennapjainkba átvinni, a gyakorlatban megvalósítani segített bennünket Papp István hozzáértő előadása. Hiszen az általános emberi, társadalmi etikai normák, értékek mellett természetesen a könyvtáros szakmának is megvannak a maga specialitásai.

Az etikai kódex a könyvtáros hivatás presztízsének emelkedését is magával hozza, a többi (orvos, jogász, pedagógus) szakma melletti autonóm, önálló identitású megjelenésünket eredményezheti a társadalmi ranglétrán.

A könyvtáros pálya vonzóbbá tételének kidolgozására létrehozott stratégiai munkabizottság sokoldalú, széles körű tevékenységét Bartos Éva, a Könyvtári Intézet igazgatója ismertette.

A tartalmas délelőtti programot hangulatos, a Bródy Sándor Könyvtár munkatársai által készített, szervezett állófogadás követte. Köszönet nekik érte!

Nevezetes évfordulóhoz érkezett, harmincéves lett a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Heves Megyei Szervezete. Ebből az alkalomból ünnepi üléssel folytatódott a nap. Az Eszterházy Károly Főiskola Gyakorló Iskolájának 8/d osztályos tanulói *Márné Tóth Judit* tanárnő vezetésével ünnepi műsorral, népdalcsokorral köszöntötték az ülés résztvevőit. Ezután a délelőtti program folytatásként a *Milyenek voltak s vagyunk mi, a ma könyvtárosai?* vezérfonal mentén haladva először meghallgattuk *Kiss Pétert* az Érseki Levéltár Könyvtárából, aki az Egri Főegyház-megyei Könyvtár tudós könyvtárosait szakmai, emberi attitűdjeikkel idézte meg, majd munkatársunk és 2005-ben nyugdíjba vonult két kollégánk, *Kocsis István*, a Hatvani Ady Endre Városi Könyvtár volt igazgatója és *Májerné Pittner Olga* Hortról vallott életpályájáról. Egy pillanatra megálltunk, megpróbáltuk visszaforgatni az idő kerekét, s bekukkantottunk könyvtárunk pontosan harminc évvel korábbi életébe.

A Heves megyei könyvtáros egyesületet úgy mond az 1975 nyarán Egerben megrendezett vándorgyűlés hívta életre, ahol a szakma jelen levő képviselői plenáris ülésen, majd szekciókban vitatták meg a könyvtáros etika kérdéseit. „Az országos visszhangot keltő, kiválóan sikerült találkozó kényszerítő hatással volt a rendező szervekre. Heves megyében is létre kellett hozni a hivatástudattal áthatott és önképzésre elszánt könyvtárosok szervezetét” – olvashatjuk szervezetünknek legelső, 1976-ban készült elnöki beszámolójában.

Az egyesület decemberi alakuló ülésén hatvanan szavaztak bizalmat az elnöknek, *Sipos Istvánnénak*, a titkárnak, *Baranyi Imrének*, s a hét tagú vezetőségnek, akik nyolc évig töltötték be tisztségüket.

Az 1970-es, 1980-as években – a községi könyvtárosok belépésével – mozgalmas élet folyt az egyesületben, hiszen a létszám folyamatosan száz fölött volt. Az országos tendenciákkal megegyezően a '90-es évek elején a tagok száma drámai csökkenést mutatott, összefüggésben egyéb társadalmi folyamatokkal. A rendszerváltás után ismét örömdetesen nőtt, jelenleg mintegy hatvanra emelkedett a Heves megyei szervezet tagjainak száma. A megye valamennyi könyvtártípusából képviseltetik magukat a kollégák, s nagy örömeinkre nyugdíjas tagjaink is vannak. Természetesen a könyv, a könyvtár, a könyvtárosok tevékenysége iránt érdeklődő magánszemélyeket, de testületi tagként szervezeteket is szívesen fogadunk körünkbe.

Egyesületünk volt tisztségviselőit egy kis ajándékkal leptük meg, s mi magunk is örömmel néztük meg az egyesület korábbi rendezvényeiről összeállított, CD-n közreadott „fotóalbumunkat”. *Repka Magdi*, *Nagy István* és *Orosz Bertalanné*, *Ibolya* (levélben) élményeit mesélve, olykor anekdotázva is segített felidézni az elmúlt harminc évet.

Az MKE alapszabálya értelmében a következő évben, 2006 decemberében kerül majd ismét sor tisztújító választásokra. Az MKE Heves Megyei Szervezetének krónikája tovább folytatódik, s reményeink szerint legalább olyan sikeresen, mint az elmúlt időszakban.

Guszmáné Nagy Ágnes

Kuntár Lajos

Csörötnek, 1914. június 27. –
Szombathely, 2005. október 31.

Huszonöt évvel ezelőtt ismertem meg Lajos bácsit, amikor eljöttem Budapestről Szombathelyre férjhez, és dolgozni a Berzsenyi Dániel Könyvtárba. 1980-ban azzal a feladattal bíztak meg, hogy rendezzem meg a könyvtár százéves történetét bemutató kiállítást. Helyismeretem akkor még alig-alig volt, ezért azt a tanácsot kaptam, hogy keressem meg. Ő ugyan már nyugdíjas, de biztosan sokat tud segíteni, mondták, hiszen a „hősidőkben” itt dolgozott, és doktori disszertációjában a könyvtár történetét is megírta.

Egy kora tavaszi délelőtt indultam el hozzá Paragvári utcai (akkor még Hámán Kató utca)

otthonába. Félve nyomtam meg a csengőt, kicsit izgultam is, hiszen egy város- sőt, megyeszerte ismert emberrel fogok találkozni. Feleségével, Magdi néniel együtt fogadtak, mint régről ismert kedves ismerőst, sütemény is került az asztalra. Beszélgettünk, előkerültek megsárgult újságcikkek, írásai a könyvtárról, régi fényképek. Akkor Lajos bácsi sokat segített nekem, elindított azon az úton, ami egy sikeres könyvtártörténeti kiállítást eredményezett.

És persze mesélt és mesélt...

Megtudtam, hogy nemcsak könyvtáros, hanem újságíró, helytörténész, szerkesztő is volt. Elmondta családjá történetét, beszélt szeretett szülőfalujáról, Csörötnekről, édesanyjához való szoros kötődéséről, akinek sírjáról még utolsó napjaiban, a kórházi ágyból is gondoskodott. Édesapját nem ismerhette meg, még születése előtt meghalt.

Életpályája újságírással indult, 1935-ben a szombathelyi Vasvármegye szentgotthárdi, majd egy év múlva budapesti tudósítója volt. Élete végéig hitt a nyomtatott betű, a sajtó erkölcsi erejében és vallotta, hogy az újságírónak mindig a valóságot kell bemutatnia.

1940-ben SAS behívóval Szombathelyre rendelték, két év múlva haditudósítóként frontszolgálatot teljesített, részeseként és szerencsés túlélőjeként a „doni pokolnak”. Keserűen emlékezett életutjának azon éveire, melyeket „másodrendű állampolgárként” kellett megélnie haditudósítói múltja, de főleg könyve, az 1943-ban kiadott A véres Don miatt.

A háború után „kiütötték kezéből a tollat” – így fogalmazott. A sajtóból való kizárását nehezen viselte, de mint életében mindig, bölcsen beletörődött sorsába és elfogadta a helyzetét. Kényszerűségből került a kéményseprőkhöz gépirónak, de itt sem hagyta nyugodni „íráskényszer”, megírta hát a vállalat történetét Kéményseprő és szerencse címmel.

Nagy szeretettel és hivatástudattal mesélt könyvtárosi életutjáról, amely 1954-ben kezdődött, amikor visszakerült a betű és a könyvek világába. Segédkönyvtáros lett a szombathelyi megyei könyvtárban. Falusi könyvtárakat szervezett, segítette a már meglévők tevékenységét. Módszertani munkája, bár gyakran az esti órákba nyúlt, örömmel töltötte el. Folyóiratokban és a helyi sajtóban gyakran publikált a könyvtáros szakma helyzetéről, és elkezdett művelődéstörténettel is foglalkozni. „Má-

sodrendűsége” 1956 után sem változott, de szellemi cellájának ajtaja kinyílhatott, önálló kötetek megjelentetésére is adódott lehetősége. Ennek eredményeként láttak napvilágot a máig is nagyon keresett kötetek, A szombathelyi könyvnyomdászat története (1957), majd a Szombathelyi nyomdák és nyomdászok (1969).

Megszerkesztette és nyomtatásban kiadásra is került 1958-ban a Vasi Könyvtáros első száma, amelynek utóda a máig élő Vas Megyei Könyvtárosok Értesítője című folyóirat, amelynek haláláig szerkesztőbizottsági tagja volt. Ugyanebben az évben az újraindított Vasi Szemle technikai szerkesztője lett, és azóta tagja volt a szerkesztőbizottságnak. A megyei könyvtárban a gyerekek nagy örömeire létrehozta a színműtárat és később az amatőr színjátszást segítő színműtárat. Ugyanitt munkatársaival megalakította a Pável Ágoston Néprajzi Munkaközösséget. Vidéki könyvtárosok segítségével felkutatta a falvakban élő mesélgető öregeket. Gyűjtéséből három népmesekötet született: A furfangos tilinkó (1955), Az aranyrózsafa (1957), A bűvös ládikó és más mesék (1959).

Hat eredményes és hivatástudattal teli évet töltött könyvtárosként, amikor is „kiemelték”, és a Megyei Népművelési Tanácsadó vezetője lett. A kinevezés akarata ellen történt, de hamarosan ebben a szerepben is maradandót alkotott. Művelődési otthonokat és klubokat szervezett, munkatársaival létrehozta a máig is működő velemi

továbbképző házat. Sohasem feledkezett meg a fiatalokról, ők a legfontosabbak, mondogatta. Ebben az időszakban lett kezdeményezője és elősegítője a népművelők és könyvtárosok iskolarendszerű oktatásának Szombathelyen.

1964-ben okleveles könyvtáros és történelem szakos középiskolai tanári diplomát szerzett az ELTE Bölcsészettudományi karán. Ötvenévesen védte meg Szombathely könyv- és könyvtárkultúrája (1965) című doktori disszertációját, amely bánatára kéziratban maradt.

Három éven keresztül, 1964 és 1967 között könyvtártant oktatott a nappali és a levelező hallgatóknak a szombathelyi főiskolán. Ez az időszak volt élete egyik legszebb időszaka, vallotta. Népművelői munkája is sikeres volt, számos elismerést kapott.

Sorsa 1967-ben ismét fordult. Szinte sokkolta, hogy váratlanul leváltották vezető tanácsadói munkaköréből és visszahelyezték a megyei könyvtárba. Mi volt a bűne? Az akkori pártvezetés határozott úgy, hogy bizalmas és fontos beosztást nem tölthet be, mert a II. világháború alatt haditudósítóként tevékenykedett és 1943-ban A véres Don címmel szovjetellenes és a fasiszta háborút dicsőítő könyve jelent meg. Felrötták még, hogy a háborút követő írásaiban jobboldali irányzatot képviselt. Leváltását végtelenül igazságtalannak tartotta, de az önbecsülése, a munka iránti szeretete és nem utolsósorban családjára iránti felelőssége nem engedte, hogy a könyvtárban továbbra is ne a legjobb tudása szerint végezze munkáját, immár beosztottként. Különösen fájdalmas volt, hogy nem folytathatta óraadó tanári tevékenységét. Életének ez a nehéz, bántásokkal teli szakasza négy évig tartott, mígnem 1971-ben a művelődési osztály egyik munkatársának kezdeményezésére a mai Vas Megyei Pedagógiai Intézetbe került iskolai könyvtári szakfelügyelőnek. Ezt a munkát nagyon szerette, lendülettel és élvezettel végezte, olyannyira, hogy szinte észre sem vette, hogy a nyugdíjkorhatárt három évvel meghaladta. Innen ment nyugdíjba 1978-ban.

Lezárult hát pályája aktív szakasza, ő fogalmazott így. De ez korántsem jelentette azt, hogy szelleme is nyugdíjba ment volna, továbbra is dolgozott, rendszeresen publikált. Szerkesztői tevékenységét a helyi folyóiratoknál folytatta, sőt az 1974-ben indított Vasi Honismereti Közlemények (ma Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények) egyik alapítója, szerkesztője, főszerkesztője volt.

Még nyolcvanadik évén túl is, betegségéig tele volt tervekkel, aktivitással. Nagy örömmel és lelkesedéssel dolgozott, jelentős munkái születtek ebben az időszakban. Megírta Bozsok, Gasztony, Bögöte községek történetét és szeretett szülőfaluja, Csörötnek „hármaskönyvét”. Szombathelyhez való kötődését Az én Szombathelyem című tanulmánykötettel tanúsította, amely nyolcvanötödik születésnapjára jelent meg. Számos elismerést kapott ebben az időszakban, Szentgottárd és Csörötnek díszpolgára lett, de ami mindennél többet ért számára, 1995-ben megérte a történelem kerekének fordulását, amikor hivatalosan is megszűntették „másodrendű állampolgárságát”.

Nyolcvankilenc éves volt, amikor újra megjelent A véres Don. Nagy siker volt, és jelentős olvasótábora van ma is. Jó egészségnek örvendett egészen kilencven éves koráig, amikor is néhány héttel a születésnapja előtt kórházba kényszerült. Szenvedett, de nem a testi fájdalomtól, hanem a kiszolgáltatottságtól, és főleg attól, hogy megszokott környezetét, otthonát el kellett hagynia. Barátai és munkatársai gyakran látogatták, de egyedül volt, szeretett felesége már régen elment, egyetlen fia pedig váratlanul és fiatalon hunyt el. Unokái távol éltek.

Emlékszem, éppen látogatóba mentem hozzá, félve kopogtattam kórházi szobája ajtaján. Vidáman fogadott, nem halok meg, mondta, azért se.

Ekkor megkért, hogy nyissam ki a kórházi szekrényét és óvatosan vegyem ki a felső polcra azt a „valamit”, ami gondosan újságpapírba volt csomagolva. Bontsd ki, de óvatosan – szólított föl. A csomagban a kilencvenedik születésnapja alkalmából megjelent, még nyomdafesték illatú, szemet és lelket gyönyörködtető mesekönyv volt, legújabb munkája, A bűvös ládikó. Néhány nap múlva elhagyhatta a kórházat.

Ez éltette, a munka.

A könyvnek sikeres bemutatója volt a Berzsenyi Dániel Könyvtárban. Ugyanitt vetítették le szeptember 9-én azt a filmet, amelyet két lelkes főiskolai hallgató készített róla A haditudósító címmel. Megtelt az előadóterem, Lajos bácsi jókedvű volt, s amikor megkérdezték tőle, hogy most min dolgozik, azt válaszolta: az egészségemen.

És másfél hónap múlva elment, ezt a munkát nem sikerült befejeznie.

Úgy ment el, ahogy élt, bölcsen, harag nélkül a szívében, beletörődve a megváltoztathatatlanba. Gazdag örökséget hagyott ránk és szép emlékeket. Sokan szerettük és tiszteltük, talán nem is tudta, mennyien... Ezt bizonyította az a soha sem látott virágtenger is, amely sírját borította a temetésén, november 18-án. Sütött a nap.

Életműve és embersége velünk marad örökké!

Tilcsikné Pásztor Ágnes

Búcsúbeszéd Rózsa György ravatalánál

Szomorú kötelesség – ugyanakkor mélységes megtiszteltetés –, hogy Rózsa Györgyöt búcsúztathatom itt az Akadémiai Könyvtár nevében. Rózsa Györgyöt, aki földi pályájának szellemi-spirituális magaslatáról égi magaslatokra távozott.

Kedves Gyuri!

Váratlanul mentél el. Annyira hirtelen távoztál, hogy családod, barátaid, tisztelőid és tanítványaid számára mindez a történet azóta is felfoghatatlan. Hiszen tele voltál élettel, te magad voltál az élet. A minap jelentette meg az *Argumentum* kiadó új könyvedet – *Ante-equilibrium* címmel. Visszatérően és komolyan latolgattad az elmúlt hónapokban, hogy megírod az MTA Könyvtára új épületének krónikáját. Még a tragikus szombat előtti napon is bejöttél a Könyvtárba – ahogy nyugdíjba vonulásod óta hetente többször. 84 évesen is remek nagypapai szerepet volt erőd dúsítani, s hasznosítani magad a köz érdekében: lankadatlanul fáradoztál az Akadémiai Könyvtár alapítványának, a *Pro Bibliothecának* az elnökeként. Oly könnyedén bagatelizálva beszéltél egy jelentéktelen kórházi vizsgálatról, aminek aláveted magad, hogy ez el altatta aggodásunkat... Ha valaki ellátogat a könyvtár honlapjára, ott egy nemrégiben készült, mosolygós fényképedet láthatja: ez a kép szinte cáfolja a komor kísérszöveget – éles ellentétben áll a száraz és élettelen gyászjelentéssel.

Egyik legfőbb tulajdonságod épp ez a jelenlét, egyéniséged hangsúlyos *jelen-léte*. Élettel teli,

bámulatosan sokoldalú, színes, megnyerő egyéniség voltál, aki életével és munkásságával példát adott. Közgazdászként, könyvtárosként nagy ívű tudományos pályád nemzetközi és hazai szempontból egyaránt kiemelkedő. Címzetes egyetemi tanárként az egyetemi oktatás és élet keretében mutattál példát tanítványaidnak.

A honlapon látható fénykép egy ünnepségen készült – pezsgőt tartasz a kezvedben: az elmúlt évtizedekben jó néhány pezsgőzést élhattunk meg. Soroljunk föl találmányra néhány ilyen felizzó pillanatot, meghatározó alkalmat. 1976 jut nyomban eszembe, a könyvtár 150 éves évfordulójának nemzetközi sikereket hozó program-sorozata. 1979-ben aztán újra ünnepeltünk: az Akadémia hathatós támogatásával a könyvtár adott otthont a citációs index számítógépes szolgáltatásának, hazai, sőt: európai meghonosításának. Ez az informatikai gazdagodás forradalmának számító eszközöket hozott be a szovjet típusú szakirodalmi ellátási rendszerbe, és elmélyítette az Akadémiai Könyvtár központi szerepét a tudományos kutatásban.

Ezt követően pezsgőzésre 1988-ban került sor, amikor nagy álmodat, talán életműved koronáját, az Akadémia háttértámogatásával megvalósított új könyvtárépületet avattuk föl. A Pittsburghi Egyetem központi épülete egy monumentális felhőkarcoló, a *Cathedral of Learning*. A tudás katedrálisa. A mi felépült könyvtárunk hasonlóképpen a tudás temploma, katedrálisa – s te ebben a történetben a legnemesebb szerepben, templomépítőként tűnsz fel nekem.

Ünnepeltünk 1992-ben, amikor a könyvtár elkötelezte magát egy új, addig ismeretlen integrált könyvtári rendszer mellett. Bölcs, jó érzékkel, előrelátással meghozott döntés volt ez is részéről: töretlen fejlődés után mára az *Aleph* a világ egyik élenjáró szoftvere lett.

A jövő trendjei iránt örökké fogékony természeted előnyeit már korábban is élvezhattuk. Évtizedekkel a kor előtt – jelesül a bornírt hazai kor előtt – jártál a *könyvtárszervezés* területén. Az első valódi menedzser típusú vezetőként, a genfi Nemzetek Könyvtárának igazgatói székéből visszatérve 1977-től az MTA Könyvtárát a legmodernebb nyugati módszerekkel szerveztetted át. Folyamatosan álméltoktunk merészségeden, a kort megbéklyózó rettentő ellenszélben.

De még inkább vissza kell mennem az időben, hogy egy mára tán homályba vesző, de az

érintettek számára annál elevebben élő momentumot villantsak fel portréd emberségben gazdag vonásaihoz. Vezetésed alatt az Akadémiai Könyvtár több évtizeden keresztül, megszakítás nélkül – *menedékház* volt. Sajátos politikai azilum, nem túl Hegyeshalmon, hanem itt-hon, a Roosevelttéri homlokzat mögött, néhány lépésre a Belügyminisztériumtól. A fennálló rendszerrel közösséget nem vállaló munkatársak tucatjai dolgoztak a könyvtárban háborítatlan belső autonómiában, amelynek egyenes és logikus kiegészítése volt a tudomány szabadságát magáénak valló olvasói törzsközönség is.

Az Akadémiai Könyvtár soknyelvű és interdiszciplináris gyűjteményével, intenzív nemzetközi cserekapcsolataival betilthatatlan fókusz volt mindenféle szellemi áramlatnak, megjelenítője a kritikai szellem teljes spektrumának, afféle valódi és hiteles népfrent, ahol kikovácsolódhatott az az integráló szellem, amely a rendszer-váltás előtti években felhajtó energiát kölcsönzött az átalakulás résztvevőinek.

Épp ez az integráló szellem az, amire ma is nosztalgiával gondolhatunk vissza. S ez az integráló szellem pedig pontosan az igazgatóból, *belőled* eredt. Integráló, ellentéteket kibékítő személyiségedre a mai széthúzó időkben még nagyobb szükség lenne, mint valaha...

Távozásod súlyos veszteség. Ám abban reménykedünk, abban hiszünk, hogy: *non omnis moriar*, nem halsz meg egészen, hanem az égi magaslatról visszasugárod szellemi-spirituális kincseidet. Nyugodj békében.

Bánhegyi Zsolt

Mészöly Magda (1934–2005)

Gyászjelentést kaptunk: Mészöly Magda könyvtáros-tanár 2005. november 28-án meghalt.

Nehéz ma szólni Mészöly Magdáról, a könyvtáros-tanárról. Gyűszűbe merni a tengert. Tudjuk, hogy számára a *két foglalkozás együttese hivatás volt*.

Mikor a nagy hírű műegyetemi könyvtárban vagy az Országos Széchényi Könyvtárban dolgozott, amikor a fővárosi pedagógiai könyvtárat vezette, amikor iskolai könyvtárosként legutóbb a Baár Madas Gimnáziumban dolgozott, akkor épp úgy a kultúra hordozójaként a növekvő ren-

dezetlenség ellenében a minőséget képviselte, mint mikor a katedrán nagy tudással, született pedagógusként a magyar irodalomról beszélt.

2005. december 19-én temettük. A családtagok, a rokonok és mi barátok, kollégák, tisztelők és tanítványok megrendülten búcsúztunk Trócsányiné Mészöly Magdától, az asszonytól, aki örömben és bánatban gazdag élete során teljesítette hivatását. Megőrizzük emlékét.

Sokan, nagyon sokan énekeltük együtt a szép zsolnárt: Te benned bízunk eleitől fogva... Együtt mondtuk a Hiszekegy szavait. Együtt imádkoztuk: Legyen meg a Te akaratod...

Három leánya és hat unokája büszke szeretettel gondol rá.

Élt 71 évet.

Károlyi Ágnes

Emlékezés B. Supka Magdolna művészettörténészre

Az elmúlt év novemberében elhunyt Széchenyi-díjas művészettörténészről, a Magyar Művészeti Akadémia tagjától elsősorban a művésztszadalom képviselői búcsúztak, ám sokat köszönhetnek neki a könyvtárak is. Szinte egyetlen hivatásos művészettörténész volt, aki már az 1960-as évektől felkarolta a könyv szeretetétől és megőrzésétől elválaszthatatlan *ex libris* népszerűsítését.

Biztatására a legjobb grafikusművészek készítettek könyvjegyeket, s – mint annyi másnak – tevékeny kezdeményezője volt a kisgrafikai pályázatok, kiállítások szervezésének is. Tőle olvashatjuk az *ex libris* – „a könyvek szellemi védjegyképe” –, a kisgrafika mint grafikai műfaj legáltalálabb meghatározását is: „A kicsiny formátum vonzereje a gondos, minuciózus művészi kivitel mellett abban is áll, ami az alkotóit formai-tartalmi tömörítésre, magvas, karakteres megjelenítésre készíti. A kiemelésnek és az elhagyásnak, vagyis a művészi absztrahálásnak olyan eszközeihez folyamodik a kisgrafika, amelyek az irodalmi műfajok közül leginkább a verssel rokonítják – ritmusa, gondolatfűzése és képi metaforái révén...” (In: V. Balatoni Kisgrafikai Biennálé. Tihany, 1979. 4. p.) Számos *ex libris* és egyéb grafikai kiállítást nyitott meg

B. Supka Magdolna Fery Antal ex libris kiállításának megnyitóján a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban

különböző könyvtárakban: legtöbbit a jászberényi és a hatvani városi könyvtárban, de emlékeztetéseket – hogy csak az ismertebbeket említsem – László Gyula az OSZK-ban rendezett tárlatának, ugyanott Diskay Lenke emlékkiállításának vagy a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban a Fery Antal ex libriséből válogatott tárlatnak a megnyitói is. Több grafikai vonatkozású könyvtári kiadványhoz írt előszót, szakmai tekintélye is hozzájárult ahhoz, hogy Perei Zoltán grafikusművész hagyatéka – mintegy háromezer fametszet – a Hatvani Városi Könyvtárba kerüljön, ahol egy részük állandó kiállításon tekinthető meg. (Vö. Külön gyűjtemények a Hatvani Városi Művelődési Központban és Könyvtárban. Hatvan, 2005. 10–11.p.)

Sokat tett édesapja, Supka Géza – a könyvhetek megalapítója – emlékének ápolásáért, munkásságának megismertetéséért. 1995-ben a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárnak adományozta Supka Géza maga nemében páratlan, mintegy százezer lapot tartalmazó lapkivágatgyűjteményét. (Vö. Könyvtári Levelező/lap, 1995. 5. sz., 27–28. p., bővebben: Árgus, 2002. 7. sz. 92–95.p.) Közreműködött a Petőfi Irodalmi Múzeum könyvhetek történetét bemutató kiállí-

tásainak szervezésében, a legnagyobb anyaggal azonban a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár által 2003-ban, édesapja születésének százhuszadik évfordulójára szervezett és az ünnepi könyvhéten megnyitott kiállítást támogatta, amely másutt még nem látható dokumentumok sokaságával mutatta be a régész, műtörténész, író, szerkesztő, politikus életútját. (Vö. Könyvtári Levelező/lap, 2003. 8. sz. 17–18. p.) Ugyancsak ebben az évben, a könyvhétre jelent meg kezdeményezésére a Supka Géza két kiadatlan munkáját tartalmazó kötet. (In memoriam Supka Géza. Szerk. Kertész Róbert. Szolnok, 2003. Szolnoki Művészeti Egyesület, 79 p.) 2002-ben, a minden évben megrendezendő országos könyvnap tervezete elfogadásának 75. évfordulóján, Supka Géza-emlékérmet alapított édesapja „szellemi hagyatékának emlékeztérére”. Az ezüst és bronz kivitelben készült emlékérmeket az arra illetékeseknek a Petőfi Irodalmi Múzeumban rendezett könyvheti ünnepségen adta át.

Arató Antal

